

ZARÁNDOK ÉS FŐPÁSZTOR

II. János Pál második útja Észak-Amerikában (1987. szept. 10—20)

Az „Első pásztor” nevű repülőgép az Egyesült Államok délkeleti partján, Miami-ban szállt le. Utasát Reagan elnök vezetésével az amerikai nép fogadta. Úgy jött a pápa, mint a „béke, az igazságosság és az emberi szolidaritás zárandoka, akinek legfőbb vágya az emberiség nagy családjának felépítése”.

A napi sajtó képviselői nem egy pontban ferditve festették a pápa szándékait: mint kereszties hadjáratot hirdető, csapatait fegyelmező, semmi ellentmondást nem tűrő hadvezért, „főpásztor” mutatták be az olvasóknak. A másik oldalon állnának viszont a helyi pásztorok és hívek, akiknek nem nagyon fűlik a foguk a fegyelemhez. Az egyik lap karikatúristája meg is álmodta: A pápa pásztorbot helyett útjelző táblát tart a kezében „egyirányú” felírással, a katolikusok autója azonban pontosan az ellenkező irányba halad. Az ellentétet főleg két ok válthatta volna ki. Nemrégiben megvonták a tanítási engedélyt Charles Currantól, a washingtoni Katolikus Egyetem erkölcsstan tanárától, aki — nem egy kérdésben — az egyházi felfogástól eltérő elveket hirdetett. A Szentszék ugyanakkor korlátozta Raymond G. Hunthausen seattlei érsek hatáskörét is: először az Egyházi Törvénykönyv 403. kánonja értelmében segédpüspököt, majd utódlási joggal rendelkező koadjutort neveztek ki mellé, mert több kérdésben (papnevelés, a homoszexuálisok lelkipásztori ellátása, a sterilizáció) „nem elég határozottan járt el”. Mások viszont túl haladónak ítélték a püspöki kar utóbbi (a békéről és a gazdasági problémákról) körleveleit. Kínos összetűzésekre számítottak tehát, főleg Kaliforniában. Az újságírók álma azonban nem vált valóra. A főpásztor püspöktársaival és híveivel találkozott, együtt ünnepeltek és komoly eszmecsere-t folytattak.

Az út főbb állomásai és témái

Tíz napot töltött a pápa nálunk, ezalatt kilenc városban 49 alkalommal beszélt. Látogatásának főbb állomásai az Egyesült Államok déli és nyugati részét érintették, s nagyrészt az ún. perem-közösségeknek szóltak.

Miami-ban (Florida), szept. 10-én Reagan elnök üdvözlő szavai és a pápa válasza után Frank McNulty köszöntötte a papok nevében. A papi élet örömeiről és gondjairól szólva tisztelettudóan, de megemlítette, hogy a papi nőtlenség és a nők egyházi szolgálata olyan kérdések, amelyek igen komolyan befolyásolhatják az Egyház jövőjét. A pápa született művészként nyilvánította ki felfogását: „Eszembe jutott egy nótá.” Amikor kijelentését megismételte, s mindenki odafigyelt, tovább folytatta: „Hosszú az út Tipperary-be. Hosszú utat kell odáig megjárni” [It is a long way to Tipperary. It is a long way to go].

New Orleansban (Louisiana), szept. 12-én 1800 személy képviselte az 1,8 millió amerikai néger katolikusot. Nevükben Joseph Honze, Biloxi néger püspöke köszöntötte a pápát, aki együttérzését és sajnálatát fejezte ki azért, hogy egy ilyen gazdag országban a négerék mégsem teljesen egyenjogúak.

Az amerikai katolikusok 14 százaléka spanyol anyanyelvű és nagy részük a déli államokban él. Számuk egyre gyarapodik a bevándorlás következtében.

Több helyen eredményesen működnek közöttük a szektások. San Antonióban (Texas), szept. 13-án a pápa így buzdította őket: „Legyetek hűek ahhoz a hithez, amit őseitek elsőnek hirdettek ezen a földön. Ezt a hitet adjátok át testvéreiteknek!”

A látogatás csúcspontját kétségtelenül a Los Angeles-i események képezték, szeptember 16-án. Itt találkozott az amerikai püspöki kar 320 tagjával. A pápa mindig külön beszédben köszönti annak az országnak püspökeit, amelyet főpásztori útján fölkeres, de a Los Angeles-i találkozás új, az eddigiektől eltérő vonást kapott. A pápa jelenlétében négy bíboros illetve érsek fejtette ki, hogyan látják ők a helyi, amerikai egyház helyzetét. Mintha nemcsak a problémák fontosságát, hanem a kollegialitás gyakorlásának módozatát is érzékelteni akarták volna. A pápa a püspökök által említett témákra hosszú beszédben válaszolt, amelyet „Testvéri üzenet” címmel közölt a sajtó. A találkozóon ugyan nem vehettek részt újságírók, de az elhangzott beszédeket teljes terjedelmükben közölték az újságok.

J. Bernardin, chicagói bíboros érsek fejtegetései a helyi és az általános egyház viszonyát vizsgálták — amerikai szemmel. Az amerikai katolikusok szabad légkörben gyakorolják társadalmi kötelességeiket, s ilyen módon kívánnak az egy, szent, katolikus és apostoli Egyház tagjaiként is élni. Innét eredhetnek — mondotta — félreértések a Vatikán és a helyi egyházak között: más hangsúllyal beszélnek. Amikor a Vatikán a hit örök elveit és a hagyomány folytatóságát hangsúlyozza, s elvárja elfogadásukat, az amerikai hívek a múlthoz való túlzott ragaszkodásként értelmezhetik. Amikor pedig a helyi egyházak akarják alkalmazni az egyházi életben is a számukra megszokott társadalmi eljárás módokat, ez a Vatikánnak tűnhet letérésnek a helyes útról, a Tanítóhivatal mellőzésének.

J. Quinn San Franciscó-i érsek az erkölcsi tanítás Amerikában felmerülő problémáiról tárgyalt. Elemezte azokat a kérdéseket, amelyek új helyzetet teremtenek a hívek számára, s ezért új megoldásokat kívánnak.

D. Pilarczyk Cincinnati érseke pedig a papi hivatásokról és az egyházi szolgálatokról beszélt. A középkori skolasztika szóhasználatával: „Videtur quod sit. Sed contra. Respondeo dicendum quod” fejtette ki, mit tesznek az amerikai püspökök híveik lelki gondozásának biztosítására és mily nehézségeket tapasztalnak.

R. Weakland milwaukee-i érsek a világi hívek szerepéről nyilatkozott. Harmadiknak szólalt fel, de a téma aktualitása miatt beszédét és a pápa választ csaknem teljes egészében hozzuk „Az Egyház szava” rovatunkban.

A beszédek jól érzékeltetik, hogy a püspökök a helyi egyház sajátosságait emelik ki, a pápa viszont az egyetemes tanítást és felfogást hangsúlyozza és sürgeti. Bernardin bíborosnak adott válaszában is emlékeztetett a Szentatya arra, hogy az Egyházban a „horizontális” mellett mellőzhetetlen a „vertikális dimenzió”. Péter és utódainak szolgálata „minden egyes partikuláris egyház lényegéhez tartozik”. Az erkölcsi kérdésekre nézve pedig sürgette, hogy ne legyünk „válogatós keresztények”: „ezt megtartom, azt nem”. A teológiai viták maradjanak mindig a hit keretein belül. Végül elismeréssel adózott az

amerikai világi hívek apostoli tevékenységének, de utalt arra is, hogy a papi és a világi hivatás nincs ellentétben, hanem kiegészítik egymást. „Amint a papi hivatal nem öncél, hanem különböző karizmák kibontakozását és egységesítését szolgálja az Egyházban, úgy a világiak elkötelezettsége sem helyettesítheti a papságot, hanem serkenti, előmozdítja, és teret ad arra, hogy gyakorolhassa sajátos küldetését.”

San Franciscóban (Kalifornia, szept. 17-én) a város 3.600 AIDS áldozata közül 58 vett részt a pápai szentmisén. II. János Pál beszédében kifejtette, hogy az Isten szeretette nem válogatós; gyöngeségeink ellenére is szeret minket. Itt volt az egyetlen szervezett tüntetés a pápa jelenléte ellen. A New York Times szerint kb. 2.000-en gyűltek össze. Magatartásukat Michael Novak az egyház „kalifornizációjának” nevezi: számukra a norma saját életmódjuk, legyen az jó vagy rossz; csak ők léteznek, csak nekik van igazuk. A katolikus hit magas erkölcsi ideálokat állít hívei elé. Vannak, akik gyengeségből nem érik el, s emiatt szenvednek. De vannak, akik ezt el nem érve büszkék magukra, s fennen hirdetik, hogy nem is hajlandók az ideálok megvalósítására. Ilyen személyek alkotják a „kalifornizációs” csoportokat; főleg ezek tüntettek a pápa ellen: homoszexuálisok, feministák, valamint a zsidók egy kisebb csoportja, akik úgy vélik, hogy a pápa nem tesz eleget az antiszemitizmus megfékezésére és nem ismeri el Izraelt.

Detroit (Michigan) volt az egyetlen északi város, amelyet ezúttal a Szent-anya felkeresett. Itt találkozott nemcsak lengyel származású honfitársaival, hanem több ezer amerikai állandó diakónussal is. Ebben a jelentős ipari városban hangzottak el elismerő, de figyelmeztető szavai: Amerika hatalmas ország, lakói sok eredményt értek el. A kérdés az, hogy Amerika csak magára gondol-e, csupán élvezni akarja-e eredményes munkájának gyümölcsét, vagy pedig vállalja az eredményekkel járó felelősséget is? Minél inkább tudatában vagyunk eredményeinknek, annál nagyobb felelősséggel tartozunk másoknak. Amerika nagyságának mércéje az lesz, hogy miképpen becsüli meg az emberi életet. „A szegények táplálása, a menekültek befogadása, a nemzet szociális rendszerének megerősítése, a nők előmenetelének biztosítása, a kisebbségek jogainak védelme, a leszerelés módjainak keresése (a jogos védelem biztosításával) csak akkor lesz sikeres, ha tiszteletben tartjátok és a törvények védik az emberi életet a fogamzástól a természetes halálig.”

Detroitból (szept. 20-án) rövid látogatást tett a kanadai indiánoknál Fort Simpsonban, amire 1984-ben nem került sor a terv szerint, mivel a légköri viszonyok akkor meghíúsították.

A zárandoklat mérlegéhez

A New York Times egyik cikkében (1987. szept. 19-én) kiemelte: II. János Pál nemcsak hajlandó másokat meghallgatni, hanem alkalmat ad arra, hogy híveinek problémáit a televízió világgá sugározza. Fórumot teremt a hozzáfordulóknak sőt kritikusaiknak is. Ebből nem következik, hogy véleménye minden további nélkül megegyezik a kérdezőkével és a kritikusokéval, még kevésbé pedig az, hogy megalkuszik. Nem száll éles vitába; ehelyett határozot-

tan és világosan kifejti meggyőződését, s mély hitből fakadó választ ad. Mindvégig barátságos marad kérdezőivel sőt az ellenzékkel szemben is. A püspöki karral történt találkozásából világosan kiténik, hogy az amerikai püspökök nem a pápa ellenzéke, ahogy a napi sajtó akarta híresztelni. Zavartalan lelkipásztori egységben, szövetségben maradt velük, habár előttük is szabatosan feltára álláspontját.

Ugyanilyen barátságos hangnemben beszélt a hívekkel is. A sajtó szerint nagyobb tömegekre számítottak. Egyrészt azonban megkérdezhetjük: Ki határozza meg, milyen nagy tömegnek kell jelen lennie egy ilyen látogatáson? Másrészt mindenki elismerte, hogy — főleg az első napokban — a rossz idő sok embert elriasztott attól, hogy elmenjen a szabadtéren rendezett ünnepekre. Mindjárt az első nap, a vihar közeledtére, félbe kellett szakítani a szertartást, hogy a résztvevők fedél alá kerülhessenek. Egyeseknek a kedvét pedig a szigorú biztonsági intézkedések vették el: nem kívántak kerülő utakon jutni el a pápához. A katolikusok nagy többsége azonban igen szívélyesen, lelkesen fogadta a „római zarándokot” és Főpásztort.

Érdeemes volt? — kérdezik egyes kritikusok, mivel a látogatás anyagilag nagy terheket rótt az egyházmegyék vállára. Legtöbben azonban pozitív módon értékeli ezeket a zarándoklatokat.

A „Megérte?” kérdésre talán egy öregasszony esete a legjobb válasz. Meg akarták győzni hozzátartozói, hogy ne menjen el a találkozóra, nézze kényelmesen otthon a televízióban. Ott még jobban láthatja. „Igen — mondotta a hölgy —, de akkor ő nem lát engem!”

A látogatások mindenütt nagy hatást gyakoroltak a hívekre és a jóindulatú emberekre. A pápai látogatás után 10 nappal végzett közvélemény-kutatás szerint nemcsak vasárnap, de kétköznapiokon is emelkedett a misére járók száma. A Szentatya lelkesedése Jézusért magával ragadta őket. Katolikusok és más vallásúak egyaránt fölfedezték a pápában a béke, az igazságosság és emberi szolidaritás apostolát. Megérte, ha egy keveset is ez irányba fordította az emberek figyelmét! Megérte, ha egy lépést tettünk ezen nemes célok felé!

Babos István

MEG AKARSZ GYÓGYULNI?

„Meg akarsz gyógyulni?” (Jn 5,6) Furcsa kérdés. A beteg ne kívánná a gyógyulást? A Megváltó ne lenne hajlandó gyógyítani?

Mindenesetre elképzelhetjük a jövő reményétől is megfosztott, 38 éve így élő ember meglepetését: végre valaki érdeklődik sorsa felől. Mégpedig az, aki gyorsan cselekszik, mivel ő az élet Ura. Egyetlen szava elegendő, mert teremtő szó árad belőle: „Kelj föl, fogd az ágyadat és menj!”

„Meg akarsz gyógyulni?” A kérdés alapján véve számunkra feleslegesnek tűnik. De kifejezi Istennek az ember iránti aggodalmas szeretetét és tiszteletét, akit szabadnak teremtett, hogy felelősséget vállalhasson tetteiért.

A szabadság az ember nemeslevele. „A szabad ember öntudatos térdhajtása tetszik nekem, mondja az Isten” (Péguy).